

Sygn. akt II AKa 15/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Andruszkiewicz

Sędziowie: SSA Witold Kuczorski

SSA Dorota Rostankowska (spr.)

Protokolant: stażysta Arkadiusz Wypych

przy udziale Prokuratora wykonującego zadania Prokuratora Regionalnego w Gdańsku Krzysztofa Nowickiego

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2016 r.

sprawy

Z. R.

oskarżonego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w G. i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 18 września 2015 r., sygn. akt **XIV K 13/12**

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku rozpoznawał sprawę **Z. R.** oskarżonego o to, że w okresie od 12.03.2010r. do 02.07.2010r. w G. i w G., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził W. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci mieszkania o powierzchni 57,06 m² położonego w G. przy ul. (...) o wartości rynkowej nie mniejszej niż 314.700 zł, w ten sposób, że w dniu 12.03.2010r. w G. w Kancelarii Notarialnej L. W. wyzyskując niezdolność W. K. do należytego pojmowania przedsiębranego działania zawarł z w/w akt notarialny przedwstępnej umowy sprzedaży tej nieruchomości za cenę znacząco niższą niż wartość rynkowa tj. za kwotę 60.000 zł, której to ceny nie uiszczył w całości na rzecz pokrzywdzonego oraz akt notarialny pełnomocnictwa do zawarcia umowy sprzedaży wskazanej nieruchomości, a następnie w dniu 2.07.2010r. w G. w Kancelarii Notarialnej C. P., przed upływem terminu 12 miesięcy wskazanego w umowie przedwstępnej sprzedaży nieruchomości, posługując się wskazanym pełnomocnictwem dokonał zakupu w/w nieruchomości dla siebie samego, przy czym przedmiotem czynu jest mienie znacznej wartości, to jest o czyn z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk.

Wyrokiem z dnia 18 września 2015r. w sprawie sygn. akt XIV K 13/12:

na podstawie art.17 § 1 pkt 7 kpk postępowanie karne przeciwko Z. R. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk umorzył,

na podstawie art.632b kpk zasądził od Skarbu Państwa na rzecz oskarżycielki posiłkowej Z. K. kwotę 2.340,-zł. tytułem ustanowienia pełnomocnika w sprawie,

na podstawie art.632 pkt 2 kpk kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Apelacje od wyroku wywiedli: Prokurator Prokuratury Rejonowej w G. oraz pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego zarzucając mu mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie obrazę prawa procesowego poprzez naruszenie przepisu art.17 § 1 pkt 7 kpk, polegające na przyjęciu nietrafnego poglądu, iż wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku sygn. XIV K 150/11, którym prawomocnie skazano Z. R. za czyn z art.286 § 1 kk w zw. z art.294 § 1 kk w zw. z art.12 kk rodzi powstanie powagi rzeczy osądzonej względem zachowania podlegającego osądowi w sprawie sygn. XIV K 13/12 w konsekwencji uznania, iż zachowania oskarżonego Z. R. podlegające ocenie w postępowaniach sądowych o sygn. XIV K 150/11 i XIV K 13/12 stanowiły ten sam czyn zarzucany tej samej osobie, w sytuacji gdy Sąd pierwszej instancji nie przedstawił przekonujących ustaleń oraz rozważań, uzasadniających uznanie, że czyny będące przedmiotem obu tych postępowań popełnione zostały w wykonaniu przewidzianego w art.12 kk z góry powziętego zamiaru działania na szkodę dwóch różnych pokrzywdzonych oraz że czas popełnienia czynu przyjęty w niniejszym postępowaniu zawierał się w czasie popełnienia czynu przypisanego w sprawie o sygn. XIV K 150/11.

Wniósł o uchylenie orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji celem ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając mu:

- naruszenie art.17 § 1 pkt 7 kpk poprzez umorzenie postępowania w sprawie z uwagi powagę rzeczy osądzonej i uznanie, że oskarżony został prawomocnie osądzony w sprawie sygn. akt XIV K 150/11 Sądu Okręgowego w Gdańsku za czyn popełniony w stosunku i na szkodę pokrzywdzonego oskarżyciela posiłkowego poprzez przyjęcie konstrukcji czynu ciągłego przewidzianego w art.12 kk, którą to podstawę oskarżycielka posiłkowa zakwestionowała w całości z uwagi na fakt, że:

1. jako pokrzywdzony nie miał możliwości udziału w sprawie sygn. akt XIV K 150/11, nie miał żadnej świadomości i wiedzy o tej sprawie i jej przebiegu,
2. nie miał możliwości obrony swoich spraw w sprawie sygn. akt XIV K 150/11,
3. nie miał wpływu na rozważanie z góry powziętego zamiaru oskarżonego w obu sprawach,
4. nietykalność mieszkania oskarżyciela posiłkowego rozumiana i chroniona jako dobro osobiste zdefiniowane w art.23 kc wymaga tożsamości osoby pokrzywdzonego w sprawie niniejszej i sygn. akt XIV K 150/11,
5. nie zostało w sprawie wykazane i udowodnione, że zachowanie oskarżonego jest wynikiem z góry powziętego zamiaru,

- obrazę przepisów postępowania, tj. art.7 kpk i art.410 kpk poprzez rażące naruszenie swobodnej oceny dowodów, dokonanie oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób sprzeczny z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych w zakresie ustalenia, iż czyn oskarżonego podjęty został w wykonaniu z góry powziętego zamiaru - zatem stanowi czyn ciągły w związku z czym postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone, podczas gdy wnikliwa i zgodna z regułami art.7 kpk ocena przeprowadzonych dowodów prowadzi do wniosku, iż czyn oskarżonego nie został podjęty w wykonaniu z góry powziętego zamiaru.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie apelacyjne w wysokości trzykrotnej stawki minimalnej z uwagi na niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Pismo zatytułowane „apelacja” złożyła również oskarżycielka posiłkowa. Zostało ono ujawnione w toku rozprawy odwoławczej w oparciu o przepis art.453 § 1 kpk.

Obrońca oskarżonego Z. R. złożył odpowiedź na apelacje, w której wniósł o uznanie ich za oczywiście bezzasadne i utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje wniesione w niniejszej sprawie okazały się zasadne, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku.

Rację mają skarżący zarzucając Sądowi I instancji niedostateczne uzasadnienie decyzji o umorzeniu postępowania z uwagi na powagę rzeczy osądzonej. Trafny bowiem okazał się podniesiony w obu wywiedzionych środkach odwoławczych zarzut braku wykazania i udowodnienia, że zachowania oskarżonego będące przedmiotem osądu w sprawach: XIV K 150/11 i XIV K 13/12 były podjęte ze z góry powziętym zamiarem w rozumieniu art.12 kk. Rację również mają apelujący podnosząc, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie przedstawia toku rozumowania Sądu I instancji w omawianej kwestii. Nie sposób bowiem za wystarczające uznać powołania się na kwalifikację prawną czynu przyjętą w sprawie XIV K 150/11 i wskazanie podobnego, czy nawet tożsamego modus operandi w tej sprawie oraz w sprawie będącej aktualnie przedmiotem postępowania. W sprawie XIV K 150/11 doszło do skazania Z. R. w warunkach ciągu przestępstw, co stało się podstawą do umorzenia postępowania w sprawie będącej przedmiotem niniejszego postępowania. Na aprobatę zasługuje również zarzut podniesiony w obu apelacjach wywiedzionych w przedmiotowej sprawie a dotyczący dat czynów będących przedmiotem osądu w sprawach XIV K 150/11 i XIV K 13/12. W tej pierwszej przypisano Z. R. popełnienie przestępstwa oszustwa w okresie od 4 kwietnia do 3 września 2010r., w drugiej zaś sprawa Sąd Okręgowy ustalił, że oskarżony inkryminowane zachowania podejmował w okresie od 12 marca do 2 lipca 2010r. Nie sposób zatem uznać, biorąc pod uwagę choćby zasady logicznego rozumowania, że w dacie 4 kwietnia 2010r. (sprawa XIV K 150/11) oskarżony Z. R. powziął zamiar popełnienia przestępstwa będącego przedmiotem postępowania w sprawie XIV K 13/12, a które datuje się na okres wcześniejszy, bo 12 marca 2010r. Poza powołaniem się na powszechnie znane i niekwestionowane stanowisko Sądu Najwyższego zawarte m.in. w przytoczonej uchwale z dnia 15 czerwca 2007r. w sprawie I KZP 15/07 oraz teoretycznymi rozważaniami dotyczącymi konstrukcji przestępstwa ciągłego Sąd I instancji nie odniósł się do realiów rozpoznawanej sprawy. Ograniczył się w istocie jedynie do zestawienia dat sprzedaży mieszkania W. K. (2 lipca 2010r., bez odniesienia się do daty zawarcia umowy przedwstępnej i upoważnienia do sprzedaży, tj. 12 marca 2010r.) z okresem działania oskarżonego przyjętym w sprawie XIV 150/11 (od 4 kwietnia do 3 września 2010r.) oraz do wskazania modus operandi opierając na tym swą decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie XIV K 13/12 z uwagi na powagę rzeczy osądzonej. Jest to wysoce niewystarczające, gdyż całkowicie pomija kwestię podjęcia z góry zamiaru popełnienia obu przestępstw, co jest kwestią najistotniejszą dla oceny prawidłowości orzeczenia wydanego w rozpoznawanej sprawie.

Kwestią, która nie była przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego była również treść art.12 kk in fine, który stanowi, że „jeżeli przedmiotem zamachu jest dobro osobiste, warunkiem przyjęcia czynu ciągłego jest tożsamość pokrzywdzonego”. W ocenie Sądu Apelacyjnego pojęcie „dóbr osobistych” jest pojęciem szerokim, do którego należy odnosić definicję zawartą w art.23 kc. Z uwagi na zawarte w nim określenie „w szczególności”, wskazany tam katalog dóbr ma charakter otwarty. Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd I instancji winien ocenić, czy można do nich zaliczyć mienie. Nie budzi bowiem wątpliwości, że istnieją podstawy do przyjmowania na gruncie kodeksu karnego definicji „dóbr osobistych” zawartej w kodeksie cywilnym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny uchylił wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, uwzględniając wskazania sądu odwoławczego jak stanowi przepis art.442 § 3 kpk, Sąd Okręgowy będzie musiał ustalić czy istnieją przesłanki do uznania, że czyn będący przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie objęty był zamiarem powziętym przez oskarżonego w sprawie XIV K 150/11. Przeprowadzenie rzetelnego i zgodnego z przepisami prawa dotyczącymi postępowania dowodowego postępowania, a także dokonanie całościowej i zgodnej z regułami logicznego wnioskowania prawniczego oraz zasadami doświadczenia życiowego analizy zgromadzonego materiału dowodowego pozwoli na niebudzące wątpliwości rozstrzygnięcie w sprawie.

Następnie Sąd I instancji – w razie konieczności - winien sporządzić w sposób prawidłowy, odpowiadający wymogom wskazanym w art.424 kpk uzasadnienie wyroku. W uzasadnieniu tym powinien dokonać analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, wskazując w jaki sposób ocenił poszczególne dowody i na jakich przesłankach opierał się w tym względzie.